

УДК 883.3.09-20

Марія Шимчишин

АНГЛОМОВНА КРИТИЧНА РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОСТІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

У статті подано хронологічний опис англомовних досліджень про українську поетесу, а також огляд критичних розвідок про творчість Лесі Українки.

Рецепція творчості Лесі Українки англомовними літературами явлена як перекладами поезій та драматичних поем, так і монографіями, дослідженнями, нарисами, розвідками, статтями, опублікованими у різних періодичних виданнях США, Канади, Великобританії. Зокрема, це - "The Ukrainian Quarterly", "The Ukrainian Review", "The Ukrainian Canadian", "Journal of Ukrainian Studies", "Comparative Literature" та ін. Саме на такому матеріалі ми бачимо своєрідність сприйняття поетичної спадщини української поетеси англомовним реципієнтом, у нашому випадку - професійним критиком.

Спробуємо дати уявлення про різноголосся англомовних інтерпретацій, їх стилю характеристику та бібліографію предмета. Така спроба, започаткована статтею Р.П.Зорівчак "Рецепція творчості Лесі Українки англомовними літературами" [35], є однією з перших в україномовному критичному дискурсі. Систематизація англомовного матеріалу про Лесю Українку в англомовному світі є заслугою Марти Тарнавської, котра видала двотомний збірник "Ukrainian literature in English"[28,29], що містив бібліографію англомовних перекладів та критичних відгуків про українських письменників з 1840 по 1965 рік. Ця праця інформувала і про творчість Лесі Українки. Крім того, короткі відомості були опубліковані у статті М. Тарнавської "Lesya Ukrainka in the Ukrainian Diaspora"[30].

Першим критичним відгуком про Лесю Українку є стаття Еміля Рев'юка (Emil Revyuk) "Lesia Ukrainka" у монографії Д. Сновида (D. Snowyd) "Дух України" ("Spirit of Ukraine") [19], в якій критик в експресивному стилі стисло охарактеризував життєвий шлях Лесі Українки, підкреслюючи її патріотизм та любов до України. У 1944 р. у Нью-Джерсі побачила світ монографія К.А.Меннінга "Ukrainian Literature. Studies of the Leading Authors"[14]. З передмовою "Ukrainian Literature" професора В.Кірконнела. Одинадцятий розділ книги присвячений творчості Лесі Українки. Автор розглядає *fin-de-siècle* в українській літературі

як добу неоромантизму, що прийшов на зміну реалізму. Характеризуючи творчість поетеси, дослідник відзначає, що саме Леся Українка розширила тематику нашої літератури, звернувшись до європейських та східних мотивів, та виступила новатором літературної форми, розбудовучи жанр драматичної поеми. Розвідка підсумовується таким твердженням: "По суті, її творчість позначила кінець старого етнографічно-політичного періоду ... вона започаткувала для молодшого покоління нову літературу, яка адаптувала в Україні загальні ідеї сучасної Європи і показала інтелігенції новий світ"[14,25].

Професор Персіваль Канді відомий не тільки як перекладач творів Лесі Українки, а й критик. Зокрема, у журналі "The Ukrainian Quarterly" за 1946 р. була опублікована його стаття - "Lesya Ukrainka"[6]. Характеризуючи життєвий та творчий шлях поетеси, автор наголошує на ролі Олени Пчілки та М. П. Драгоманова в її становленні як митця. Зокрема, про дядька сказано таке: "... він допоміг їй розширити інтелектуальний горизонт та нав'язав власні демократичні ідеї" [6,254]. Серед зарубіжних авторів, на думку дослідника, найбільший вплив на Лесю Українку мав Гейне. У своєму огляді П. Канді дав локально-тематичну характеристику таких творів: "У пущі", "Одержима", "Вавілонський полон", "На руїнах", "Кассандра", "Руфін і Прісцилла", "В катакомбах", "На полі крові", "Йоганна, жінка Хусова", "Адвокат Мартіян", "Камінний господар", "Боярина". Драму-феєрію "Лісова пісня" він назвав шедевром світової літератури. Нещасливому коханню Лесі Українки та Сергія Мержинського присвячена інша розвідка П. Канді, а саме: "An episode in the life of Lesya Ukrainka"[7]. Автор цитує листи поетеси до Ольги Кобилянської, в яких вона описує трагічний стан здоров'я свого друга. На думку дослідника, саме буковинська подруга допомогла відновити Лесі Українці душевний спокій після смерті С. Мержинського.

У 1950 році виходить також присвячена Лесі Українці монографія П. Канді "Spirit of Flame"[25]. Пе-

редмову до книги написав К. А. Меннінг, в якій дав коментарю характеристику політичної ситуації кінця XIX - початку XX століття, а також дискрипцію розвитку української літератури від Котляревського до доби Лесі Українки. Критик відзначає певний космополітизм поглядів поетеси: "Леся змушена була запитати себе про загальне значення свободи, права народів, боротьбу за волю в усіх віках та місцях"[25, 13].

Дослідження П. Канді складається з двох частин: перша - біографічний нарис, друга - аналіз творчості. Автор підкреслює новаторство поетеси у жанровому плані, коротко аналізує деякі драматичні поеми ("У пуші", "Одержима", "Кассандра", "Руфін і Прісцилла" та ін.). Він високо оцінює творчість поетеси, зокрема її пошук у сфері психологічної мотивації поведінки героя та жанровому розширенні нашої поезії, а також адаптацію світових мотивів в українському дискурсі. Збірка "Дух пломеню" була важливим етапом у розвитку англомовного "лесезнавства".

Помітну роль у "відкриванні" світові України відіграла монографія К. А. Меннінга "Twentieth-Century Ukraine" - своєрідний історико-культурний нарис про нашу державу. Дев'ятнадцятий розділ книги присвячений українській літературі - "Ukrainian Literature" [15]. Визначними представниками XX ст., які орієнтувались на Захід, були, на думку автора, Леся Українка та М. Коцюбинський. "Провідні письменники того часу, такі як Леся Українка та Коцюбинський, цікавилися літературою Західної Європи. Вони підтримували напрями модерного періоду; їхня літературна техніка була модерною; вони potwierдили свої амбіції, бо поставили українську літературу на рівень інших слов'янських та європейських літератур" [15,169].

К. А. Меннінг представив Лесю Українку як прихильницю модернізму, і це - слушно, бо в порівнянні з письменниками старшого покоління того періоду вона внесла нові тенденції, теми, жанри у тодішню літературу, і окрім того, сама цікавилася творчістю західних модерністів. К.А Меннінг на цьому не завершив своє вивчення та дослідження українки. 1956 року в журналі "Comparative Literature", що видається при Орегонському університеті, США, була опублікована його стаття "New England in Lesya Ukrainka's "In the Wilderness"[16]. Автор високо оцінив драматичну поему "У пуші" та зіставив її з оповіданням Натанієля Готорна "Травневе дерево Меррі-Маунта".

Цікаве і неординарне трактування драматичних творів Лесі Українки зустрічаємо у статті В. Державіна "The Dramatic Works of Lesya Ukrainka"[9], що є своєрідним критичним відгуком на монографію П. Канді "Дух пломеню". На думку В.Державіна, період написання драматичних поем був апогеєм творчості поетеси, великий вплив на письменницю мали Г. Гейне та Альфред де Мюссе. Проте автор відзначає своєрідність трактування теми "сліпої пророчиці", де

провідним мотивом є питання: чи може людина перемогти долю? Так само, як грецькі трагіки та Г.Ібсен, Леся Українка залишила проблему відкритою для реципієнта. Дослідник констатує, що особливою майстерністю та неординарністю відзначається драма "Камінний господар". Водночас В. Державін дає невисоку оцінку драмі-феєрії "Лісова пісня", а відзначаючи неефективність постановки на сцені "Боярині" та "Адвоката Мартіяна", першу з цих двох драм відносить до шедеврів Лесі Українки. Недоліком збірки "Дух пломеню", вважає критик, є відсутність англомовного перекладу твору "У пуші".

У 1963 році побачила світ енциклопедія "Україна", видана під редакцією В. Кубійовича з передмовою Ернеста Сіммонса в університеті Торонто. Тут уміщена стаття М. Глобенка про Лесю Українку [12], де названо основні збірки поетеси та стисло схарактеризована її творча манера. М. Глобенко відзначив тематичне багатство творів Лесі Українки, неординарне трактування світових мотивів, високо оцінив "Лісову пісню".

Розвідку про Лесю Українку, присвячену п'ятдесятиріччю від дня її смерті, опублікував 1963 року в журналі "The Ukrainian Review"[23] доктор Карл Зейх (Karl Siehs). Перша частина публікації висвітлює життєвий шлях поетеси, друга - творчість Лесі Українки, яку автор розділяє на три періоди: 1)1884 - 1893; 2) 1894-1903; 3)1904-1913, відповідно, виділяючи основні риси кожного з них.

У антологічному виданні К. Андрусишена та В. Кірконнела "The Ukrainian Poets. 1189 -1962." [1] поезії Лесі Українки передують коротка передмова. Найбільшим досягненням поетеси, на думку авторів, були її "історичні, алегоричні, екзотичні драми", в яких порушувалися глибокі філософсько-соціальні питання.

"Серед світових поетів є мало жінок, яких можна назвати великими. Отож, всі жінки мають гордитися тим, що такі оптимістичні слова, які сказала Леся перед лицем безнадії, пролунали з уст жінки-поета" [8, 70] - ці рядки написала про українську поетесу Аделіна Цимбаліста у статті "Lesya Ukrainka" [8], опублікованій у журналі "The Ukrainian Review" як короткий біографічний нарис. Цікавим тут є зіставлення творчості Лесі Українки та англійської письменниці Елізабет Барретт Браунінг.

Грунтовним дослідженням творчості Лесі Українки в англомовному дискурсі є монографія "Lesya Ukrainka"[32], що складається з двох великих розділів: "Life and Work" ("Життя і творчість"), написаним Костянтином Бідою, та "Selected Works" ("Вибрані твори"), перекладені Вірою Річ.

Перша частина монографії має три підрозділи: "Life" ("Життя", с.3-25), "Poetry" ("Поезія", с.26-42), "Drama" ("Драматичні твори", с.43-84). У біографічному нарисі автор детально розповідає про дитячі роки та батьків поетеси. Підкреслюється раннє зацікавлення Лесі Українки західноєвропейською літературою. На

думку К.Біди, особливу увагу вона приділяла Ібсенові та Гейне, зокрема, переклала його збірку "Книга пісень". Дослідник висвітлює також взаємини Лесі Українки з Михайлом Драгомановим і відзначає вплив останнього на творчість поетеси, починаючи з написання нею "Стародавньої історії східних народів".

У розділі "Поезія" К. Біда звертається до віршів поетеси і пише: "Першими літературними спробами Лесі Українки були вірші. І хоч у драматичному жанрі її талант досяг найкращого та найглибшого вираження, її вірші є не тільки цінним внеском, але також сміливим та важливим кроком у розвитку української поезії взагалі" [32, 26].

У третьому розділі, де аналізуються драматичні поеми, К. Біда підкреслює, що найхарактернішою їх рисою є бездоганна побудова діалогу, який ми зустрічаємо вже у віршах, зокрема, у "Єврейських мелодіях", та у творі "Єреміє, зловісний пророче". Значний вплив на стиль драматичних поем поетеси мали давньогрецькі трагедії, В. Шекспір та Шіллер. Автор спинається на сюжетах драматичних поем Лесі Українки ("Блакитна троянда", "Вавилонський полон", "На руїнах", "Осіння казка", "В катакомбах", "В домі роботи, в країні неволі", "Руфін і Прісцілла", "На полі крові", "Йоганна, жінка Хусова", "Іфігенія в Тавриді", "Кассандра", "В пущі", "Бояриня", "Лісова пісня", "Адвокат Мартіян", "Камінний господар"), але не зосереджує уваги на художньому аналізі творів.

До східних мотивів у творчості Лесі Українки звернувся канадський україніст Я. Б. Рудницький у статті "Africa in the Life and Work of L. Ukrainka"[20], що складається з п'яти коротких розділів.

Драматична поема Лесі Українки "Камінний господар" високо цінується у літературній спадщині поетеси. У ній неординарно проінтерпретовано всесвітньо відому тему Дон Жуана в оригінальному стилі. До проблеми автентичності "Камінного господаря" звернувся канадський критик українського походження В. Смирнів у статті "The Stone Guest and the Stone Host (A. Pushkin's and Lesia Ukrainka's Dramatization of the Don Juan Theme)"[24]. Автор зіставив драматичну поему Лесі Українки "Камінний господар" та твір О. Пушкіна "Каменный гость".

До сторіччя від дня народження поетеси у Калгарі (пров. Альберта, Канада) з'явилося популяризаторське видання про Лесю Українку, автором якого була Оріся Прокопів [18]. У брошурі коротко описується життєвий шлях та творчість письменниці, процитовано дослідження багатьох критиків про неї, зокрема, В. Дмитрук, П. Одарченка, В. Курашової, Л. Міщенко, А. Каспрука, А. Костенка, І. Франка та інших. О. Прокопів підкреслила велике значення творчості Лесі Українки в літературному процесі початку ХХ ст.

Упродовж 1973 р. в журналі "The Ukrainian Canadian" публікувався переклад розлогого дослідження Є. Шаблювського "Ukrainian Literature

Through the Ages" ("Українська література кризь століття"). У вересневому номері автор згадує про Лесю Українку як найславетнішу письменницю України та коротко характеризує драматичні поеми: "В катакомбах", "Руфін і Прісцілла". Більш докладні роздуми Є. Шаблювського про творчість поетеси знаходимо у грудневому виданні.

1975 р. журнал "The Ukrainian Review" опублікував статтю Аріадни Шум (Ariadna Shum) "Lesya Ukrainka - a Bard of Struggle and Contrasts"[22], в якій увага дослідниці зосереджується на лексичному рівні творчості Лесі Українки. Поетеса часто використовувала неологізми та маловживані слова з українського фольклору, яким вона надавала власної конотації. Для прикладу, авторка статті наводить слово "бард", яке, на її думку, є синонімом до "a spiritual fighter" ("духовний борець") і в драматичній поемі "Оргія" та поемі "Давня казка" виступає символом.

Квартальник "Fogum" 1975 року опублікував інформацію про встановлення пам'ятника Лесі Українці в Торонто. На церемонії була присутня сестра поетеси Ісидора Борисова. Публікація містить коротке повідомлення про письменницю.

Дослідження С Шаховського "Леся Українка" в англomовному перекладі А. Біленка та В. Ружицького було видане у Києві 1975 року [21]. Праця має шість розділів та вступ. Автор популярно описує життєвий та творчий шлях поетеси.

Серед англomовних дослідників творчості Лесі Українки не можна обминути постать Володимира Жили. 1978 року журнал "The Ukrainian Review" оприлюднив розвідку цього літературознавця "Prophetess Fated to Be Disbelieved"[37], згодом передруковану кварталником "The Ukrainian Quarterly"[39]. Драматична поема "Кассандра" - перший великий твір Лесі Українки у новаторському жанрі. На думку автора статті, Леся Українка "сама розвинула тему Кассандри, доповнивши її алюзіями до стародавніх джерел"[39,282].

До теми дон-жуанства у творчості Лесі Українки звернувся Степан Чорний у статті "Don Juanian Motif in Lesia Ukrainka's Dramaturgy"[4]. Ця тема інтерпретувалася багато разів у різних літературах: в Англії - Дж. Гордоном Байроном та Б. Шоу, у Франції - П. Корнелем та Мольєром, у Німеччині - Е. Гофманом, в Іспанії - Г. де Еспронседою, в Італії - К. Гольдоні. Критик розглядає та дає компаративістичний аналіз трьох творів: Тірсо де Моліна "Севільський ошуканець", О. Пушкіна "Каменный гость" та "Камінний господар" Лесі Українки.

Свій погляд на драматичну поему "Камінний господар" викладає В. Жила у статті "Don Juan through Ukrainian Eyes"[38]. Автор зауважує, що Дж. Гордон Байрон своєю версією Дон Жуана започаткував нетипове трактування цієї теми. У свою чергу українська письменниця створила власну версію. Проводячи па-

раелі з інтерпретаціями Пушкіна, Мольєра, Моцарта, автор пише: "...її твір не тяжіє до будь-якої з версій легенди"[38,83]. Критик підкреслює самотність інтерпретації даного мотиву Лесею Українкою.

Проблему феміністичного руху в Україні порушує Марта Богачевська-Хом'як у статті "Feminism in Ukrainian History"[2], опублікованій 1982 року. Свою увагу дослідниця зосереджує на таких прогресивних особистостях, як Н. Кобринська, О. Кобилянська, О. Пчілка, згадується і про Лесю Українку.

Український романтизм, його основні риси та представники стали предметом розвідки Юрія Бойка-Блохіна у статті "Ukrainian Romanticism as a Subject of Research"[3], у якій виділяється три течії романтизму в Україні. До представників неоромантизму автор відносить І. Франка, Лесю Українку, М. Хвильового.

Глибокий філософський аналіз "Лісової пісні" в аспекті алузій та впливів здійснила Слободанка Владів у статті "Lesia Ukrainka's 'Lisova Pisnya' as a Variant of the Liebestod Motif"[34], опублікованій у "Журналі українознавчих студій" при Торонтському університеті (Канада). С. Владів порівняла "Лісову пісню" Лесі Українки з "Трістаном та Ізольдою" Р. Вагнера й дійшла висновку, що драма-феєрія має багато перегуків із музичною драмою.

Статтю М. Драй-Хмари про полеміку між І. Франком та Лесею Українкою "Іван Франко та Леся Українка", вперше надруковану в журналі "Життя і революція" за травень місяць 1926 року, 1988 року опублікував в англійському перекладі кварталник "The Ukrainian Review"[10]. Перекладач - Володимир Слез (Wolodymyr Slez).

Популярні статті про Лесю Українку були опубліковані в англомовному журналі "Ukraine", що видається у Києві. Олексій Ставицький у розвідці "Lesia Ukrainka and World Literature"[27] охарактеризував основні англомовні літературні джерела, з якими була знайома поетеса. Спогади Л. Старицької-Черняхівської про Лесю Українку побачили світ у журналі "Stages of Life"[26].

Значне місце у літературному набутку поетеси займає тема Сходу. До цього питання звертається Тетяна Лебединська у статті "Lesia Ukrainka Discovers the Orient"[13]. До теми поширення творчості Лесі Ук-

раїнки в Індії звернувся В. Фурніка у статті "The Kuil Lesia in India"[11], де згадав і про переклад драматичної поеми "В катакомбах" на тамільську мову, зроблений Пувіярасу, і надрукований у літературному місячнику "Thamarai (Lotos)" в Тамілі. 1991 року кварталник "The Ukrainian Review" опублікував розвідку Роксоляни Зорівчак "Mykhailo Drahomaniv and English Literature"[36], де йдеться і про те, що саме М. Драгоманов підштовхнув Лесю Українку до написання поеми "Роберт Брюс, король шотландський". Тут же наводиться цитата з твору у перекладі В. Річ.

"Encyclopaedia of Ukraine" у п'яти томах, яка видавалася протягом 1984-1993 років під редакцією Володимира Кубійовича (перший та другий том) та Данила Гусара Струка (третій, четвертий, п'ятий томи), містила біографічні відомості про Лесю Українку, її твори та бібліографію основних досліджень про неї. У статті, написаній П.Одарченком, сказано: "її літературна спадщина величезна, незважаючи на те, що більшу частину свого життя вона була хвора і місяцями прикута до ліжка"[17,466].

1994 року журнал "Journal of Ukrainian Studies", опублікував дослідження Максима Тарнавського "Feminism, Modernism, and Ukrainian Women"[31], у вступі до якої автор підкреслив: "Двома найвизначнішими лідерами та речниками українського жіночого руху початку ХХ століття були Леся Українка та Ольга Кобилянська"[31, 31].

Як бачимо, англомовні критичні відгуки про Лесю Українку належать як англо-саксонським, так й українським за походженням літературознавцям. Твердити про якусь відчутну відмінність в інтерпретаціях творчості Лесі Українки англо-саксонськими та англомовними критиками українського походження ми не можемо.

Впадає в око інше: англомовні критичні розвідки про творчість Лесі Українки не відзначаються глибиною. Більшість авторів зосереджували свою увагу на ідеологічних аспектах її творів, намагались підкреслити національну заангажованість згадуваних віршів та драматичних поем. Так, дослідники відзначали жанрове та тематичне новаторство письменниці, проте цілком принагідно, без детального художнього аналізу окремих творів.

1. Andrusyshen C. H., Kirkconnel W. The Ukrainian Poets 1189-1962.-Toronto, 1963.

2. Bohachevsky-Chomiak M. Feminism in Ukrainian History// Journal of Graduate Ukrainian Studies. - 1982. - № 12.

3. Boyko-Blokhyn Y. Ukrainian Romanticism as a Subject of Research// The Ukrainian Review. - 1984. - Vol. XXXII. - № 2.

4. Chorney S. Stephen. Don Juanian Motif in Lesia Ukrainka's Dramaturgy// The Ukrainian Quarterly. - 1979. - Vol. XXXV, -№2.

5. Commemorating the Birth of Lesya Ukrainka, February 25, 1871//The Ukrainian Canadian. - 1982. - February.

6. Cundy P. Lesya Ukrainka// The Ukrainian Quarterly. - 1946. -Vol.11. -№3.

7. Cundy P. An Episode in the Life of Lesia Ukrainka//The Ukrainian Quarterly. - 1947. - VoLIII. - №2.

8. Cymbalista A. Lesya Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1963. -Vol. X. -№ 4.

9. Derzhavyn V. The Dramatic Works of Lesya Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1956. - Vol.III. - №2.

10. Drai-Khmara M. Ivan Franko and Lesia Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1988. - Vol. XXXVI. - № 1.

11. *Furnika V.* The Kuil Lesia in India// Ukraine. - 1991. - February.
12. *Hlobenko N.* Lesia Ukrainka// Ukraine: A Concise Encyclopaedia / Edited by Volodymyr Kubijovic. Foreword by Ernest J. Simmons.- Toronto, 1963. - Vol.1.
13. *Lebedinska I.* Lesia Ukrainka Discovers the Orient// Ukraine. - 1991. - February.
14. *Manning Clarence A.* Ukrainian Literature. Studies of the Leading Authors,- Jersey City, N.J., 1944.
15. *Manning Clarence A.* Ukrainian Literature// Manning Clarence A. Twentieth-Century Ukraine. - New York, 1951.
16. *Manning Clarence A.* New England in Lesya Ukrainka's in the Wilderness// Comparative Literature. - Oregon, 1956. - Vol.VII.
17. *Odarchenko P.* Lesia Ukrainka// Encyclopedia of Ukraine. Edited by Danylo Husar Struk. - Toronto, Buffalo, London, 1993. - Vol. V.
18. *Prokopiv O.* An Introduction to Lesya Ukrayinka. - Calgary, Alberta, 1971.
19. *Revyuk E.* Lesia Ukrainka // Snowyd D. Spirit of Ukraine: Ukrainian Contributions to World's culture. - New York, 1935.
20. *Rudnycky I. B.* Africa in Life and Work of L. Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1970. - Vol.XVII. - №3.
21. *Shakhovsky S.* Lesya Ukrainka. A Biographical Sketch. - Kiev, 1975.
22. *Shum A.* Lesya Ukrainka - a Bard of Struggle and Contrasts // The Ukrainian Review. - 1975. - Vol.XXI. - №2.
23. *Siehs K.* Lesya Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1963. - о I. X. - III.
24. *Smyrniu V.* The Stone Guest and the Stone Host (A. Pushkin's and Lesia Ukrainka's Dramatization of the Don Juan Theme)// Promiň. - 1971.-Vol. XXII. - №2.
25. Spirit of Flame. A Collection of the Works of Lesya Ukrainka / Translated by P. Cundy. Foreword by Clarence A. Manning. -New York, 1950.
26. *Staritska-Cherniakhivska L.* Stages of Life// Ukraine. - 1991.-February.
27. *Stavitsky O.* Lesia Ukrainka and World Literature// Ukraine. - 1991. - February.
28. *Tarnavsky M.* Ukrainian Literature in English. Books and Pamphlets, 1890-1965. - Edmonton, 1988.
29. *Tarnavsky M.* Ukrainian Literature in English: Articles in Journals and Collections, 1840 - 1965. - Edmonton, 1992.
30. *Tarnavsky M.* Lesya Ukrainka in the Ukrainian Diaspora // Ukraine. - 1991. -February.
31. *Tarnavsky M.* Feminism, Modernism and Ukrainian Women //Journal of Ukrainian Studies. - 1994. - №2.
32. *Ukrainka Lesya.* Life and Work by Constantine Bida, Selected Works / Translated by Vera Rich. - Toronto, 1968.
33. *Ukrainka Lesia.* Monument Unveiled in Toronto// Forum. - 1975. - №30.
34. *Vladiv S.* Lesia Ukrainka's Lisova Pisia as a Variant of the Liebestod Motif// Journal of Ukrainian Studies. - 1985. - №1.
35. *Зорівчак П.П.* Рецепція творчості Лесі Українки англо-мовними літературами // Дивослово.-1995. - №2.
36. *Zorivchak R.* Mykhailo Dragomaniv and English Literature// The Ukrainian Review. - 1991. - Vol.XXXIX. - №4.
37. *ZyJa W. T.* A Prophetess Fated to be Disbelieved: «Cassandra» by Lesya Ukrainka// The Ukrainian Review. - 1978.-Vol.XXVI.-№3.
38. *ZyJa W.T.* Don Juan through Ukrainian Eyes // The Ukrainian Review. - 1981. - №3.
39. *ZyJa W. T.* A Prophetess Fated to be Disbelieved: Lesya Ukrainka's Cassandra// The Ukrainian Quarterly. - 1982. - №3.

Mana Shymchyshyn

ENGLISH-LANGUAGE CRITICAL RECEPTION OF LESIA UKRAINKA'S WORKS

This article is devoted to the review of critical works about Lesya Ukrainka. It includes chronological description of English-speaking investigations about the Ukrainian poetess.